

INTERNATIONAL

JOURNAL of HUMAN STUDIES

ULUSLARARASI İNSAN ÇALIŞMALARI DERGİSİ

ISSN: 2636-8641

Cilt/VOLUME 2 Sayı/ISSUE 4 Yıl/YEAR: 2019

Gönderim: 12-02-2019 – Kabul: 02-11-2019

Study of Speaking Anxiety and Self-Sufficiency Perceptions of Health Services Vocational School Students from the Point of Various Variables

Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin Konuşma Kaygıları ve Öz-Yeterlik Algılarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi

**Aysel ARSLAN¹
Ebrar ILIMAN²
Rukiye ASLAN³**

Abstract

It is aimed to determine whether there is a significant difference in the speaking anxiety and self-sufficiency of the Vocational School of Health Services students in terms of gender, type of education, economic situation, place of residence and branch of education, in this study. The sample of the research is constituted by 451 students in total, comprising 335 girls and 116 boys, being education in Health Services Vocational School of Sivas Cumhuriyet University in the spring period of 2018-2019 education- training year. In order to determine the speaking anxiety of the students, the “*Speaking Anxiety Scale*” which consisting of 20 items and one size developed by Sevim (2012),

Öz

Bu çalışmada; Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu (SHMYO) öğrencilerinin konuşma kaygıları ve öz-yeterliklerinin cinsiyet, öğretim türü, ekonomik durum, ikamet yeri ve eğitim alınan branş değişkenleri açısından anlamlı farklılık gösterip göstermediğinin belirlenmesi amaçlanmaktadır. Araştırmada betimsel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın örneklem grubunu 2018-2019 eğitim-öğretim yılı bahar döneminde Sivas Cumhuriyet Üniversitesi SHMYO’da eğitim görmekte olan 335 kız, 116 erkek olmak üzere 451 öğrenci oluşturmaktadır. Öğrencilerin konuşmaya yönelik yaşadıkları kaygı durumlarının belirlenmesi için Sevim (2012) tarafından geliştirilen ve 20 maddeden

¹ Aysel Arslan, Öğr. Gör., Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, SHMYO, arslanaysel.58@gmail.com, Orcid: 0000-0002-8775-1119

² Ebrar Ilıman, Öğr. Gör., Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, SHMYO, ebrar@cumhuriyet.edu.tr, Orcid: 0000-0002-5255-8482

³ Rukiye Aslan, Öğr. Gör., Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, SHMYO, raslan@cumhuriyet.edu.tr, Orcid: 0000-0001-5843-626X

was used for the collection of data for research. The reliability of the scale determined to be .91, was found to be 0.94 in this study too. In order to determine the self-sufficiencies of the students, the “General Self-Sufficiency Scale” developed by Sherer, Maddux, Mercandante, Dunn, Jacobs and Rogers (1982) and adopted to Turkish by Yıldırım and İlhan (2010), was used. The scale comprises three sub-dimensions, namely quitting and insistence, and a total of 17 articles. The total reliability of the scale adapted was found as .80, and in this study as .84. The data related to the research was analyzed using Kolmogorov-Smirnov (K-S), Arithmetic Average, Standard Deviation, Independent T Test, ANOVA, LSD, Pearson Correlation Coefficient. It was concluded that the self-sufficiencies of the students were significantly different by the economic situation, gender and branch variables; the speaking anxiety of the students were significantly different by the place of residence, type of education, economic situation and branch variables. Besides, it was determined that total score correlations of the speaking anxiety and self-sufficiencies of the students were at medium level in negative direction (-.57).

Keywords: *Speaking Anxiety, Anxiety, University, Student*

oluşan “Konuşma Kaygısı Ölçeği” kullanılmıştır. Ölçeğin toplam güvenilirliği .91, bu çalışmada ise .94 olarak belirlenmiştir. Öğrencilerin öz-yeterlik algılarını belirlemek içinse Sherer, Maddux, Mercandante, Dunn, Jacobs ve Rogers (1982) tarafından geliştirilen Türkçeye uyarlaması Yıldırım ve İlhan (2010) tarafından yapılan “Genel Öz-yeterlik Ölçeği” kullanılmıştır. Ölçek, başlama, yılmama ve ısrar olmak üzere üç alt boyuttan ve toplamda 17 maddeden oluşmaktadır. Uyarlanan ölçeğin güvenilirliği .80, bu çalışmada ise .84 olarak bulunmuştur. Araştırma verilerinin analizinde; Kolmogorov-Smirnov (K-S), Aritmetik Ortalama, Standart Sapma, Bağımsız T Testi, ANOVA, LSD, Pearson Korelasyon Katsayısı kullanılmıştır. Analizler sonucunda elde edilen bulgulara göre öğrencilerin konuşma kaygılarının öğretim türü, ekonomik durum, ikamet yeri ve branş değişkenleri; genel öz-yeterliklerinin cinsiyet, ekonomik durum ve branş değişkenleri açısından anlamlı farklılık olduğu belirlenmiştir. Öğrencilerin konuşma kaygıları ve genel öz-yeterlikleri arasında orta düzeyde (-.57) negatif yönde bir ilişkinin olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: *Konuşma Kaygısı, Kaygı, Üniversite, Öğrenci*

Giriş

Konuşma; dinleme becerisinden sonra neredeyse bireyin doğduğu andan itibaren edinmeye başladığı ve hayatı boyunca geliştirdiği bir dil becerisidir (Boylu & Çangal, 2015, s 355). Konuşma, dil beceri alanlarında yazma ile birlikte anlatma becerisi olarak tanımlanmaktadır (Berk, 2014, s. 7). Bireyin karşıdaki kişi veya kişilere duygu, düşünce, yargılarını doğrudan ve hızlı bir şekilde iletebilmesini,

onlarla işbirliği yapabilmesini sağlayan sözlü ve etkili bir iletişim aracı olarak kabul edilmektedir (Güneş, 2007, s. 99). Demirel (1999) konuşmayı, düşünce ve fikirlerin seslerden oluşan ve kodlamaları üzerinde anlaşılabilir bir dil aracılığıyla sesli olarak aktarılması olarak ifade etmektedir. Konuşma, günlük hayatta en sık kullanılan iletişim aracı olduğu için doğru kullanılması, bireyin konuşma sürecinde söylediklerinin karşısındaki kişilerce tam ve doğru olarak anlaşılmasını sağlamaktadır. Birey, konuşma becerisini etkin kullandığı oranda iş ve özel hayatında daha doğru başarılı olmaktadır (Kurudayıoğlu, 2003, s. 288). Özbay (2009, s. 99), güzel ve etkin konuşmak dolayısıyla da başarılı bir iletişim kurmak için bazı unsurlara dikkat edilmesi gerektiğini ifade etmektedir. Bu unsurların; sesi etkin olarak kullanma, kelimeleri anlaşılabilir bir açıklıkta telaffuz etme, beden dilini konuşmayla uyumlu kullanma olduğunu söylemektedir. Birey, konuşma becerisini etkin kullandığı oranda iş ve özel hayatında başarılı olmaktadır (Kurudayıoğlu, 2003, s.288). Konuşma becerisi bireyin içinde bulunduğu çevreden informal eğitim yoluyla edindiği bir beceri olduğu ve ilk önce bu beceri yoluyla iletişim kurmaya başladığı için konuşma becerisini süreç içerisinde geliştirmektedir. Ancak birey bu beceriyi sürekli kullanmasına rağmen akademik ya da özel hayatında konuşmayla ilgili sorunlar yaşayabilmekte ve özellikle topluluk karşısında konuşmaktan kaçınmaktadır (Boylu & Çangal, 2015, s. 355). Bireyin hazırlıklı ya da hazırlıksız yaptığı konuşmalarla ilgili yaşadığı sıkıntılar konuşma kaygısı olarak tanımlanmaktadır (Demir & Melanlıoğlu, 2014, s. 108).

Kaygı kavramı genel olarak bireyin rahatsız olduğu bir durum ya da olay karşısında hissettiği güçlü tedirginlik ve negatif yönde uyarılma hissi olarak ifade edilmektedir. Kaygı Türkçe Sözlük'te (2005, s. 11), bireyin herhangi bir isteğinin gerçekleşmemesi ya da istemediği bir olayın gerçekleşmesi ihtimali karşısında yaşadığı tedirginlik olarak tanımlanmaktadır. Kaygı; Uçar (2004), içinde korku ve endişenin yer aldığı duygu; Scovel (1991), tehlike hissedilen olay ya da durumlara ilişkin huzursuzluk, tedirginlik hali; Taş (2006), bireyin olumsuz bir uyarana karşısında yaşadığı fizyolojik, psikolojik veya duyuşsal değişimlerle oluşan ve farklı düzeylerde gözlemlenebilen uyarılmışlık; Boylu ve Çangal (2015), bireyin kendini güvende hissetmediği ve dolayısıyla rahatsız hissettiği ortam ve durumlarda yaşadığı başarısız olma ve yanlış yapma endişesinden kaynaklanan korku; Demirel (2010, s. 18), stres yaratan her türlü durumun bireyde yarattığı üzüntü, gerginlik ve tedirginlik şeklinde ortaya çıkan, negatif duygusal etki oluşturan reaksiyonlar; Morgan (1998), temel nedeni tam olarak ifade edilemeyen ancak kişiyi çeşitli durumlarda engelleyici etkisi bulunan olumsuz duygu durumu olarak tanımlamışlardır. Kaygı; aslında bireyin hayatta kalabilmesi ve bir işi yapabilmesi için orta düzeyde bulunması gereken doğal bir duygu olmakla birlikte (Burkovik, 2009), bireysel ya da çevresel olumsuz etkenler nedeniyle olması gerekenden çok daha fazla yaşanmakta ve bu da bireyin hayatını olumsuz etkileyecek düzeyde problemler ortaya çıkarmaktadır (Rector, Bourdeau, Kitchen & Joseph-Massiah; 2008). Bireyin hissettiği ve onu bazı eylem ya da davranışları yapmaktan alıkoyan kaygı pek çok nedenden ortaya çıkmakta (Özdal & Aral, 2005; Yaman & Suroğlu Sofu, 2013, s. 43); bireyde üzüntü, sıkıntı hali, aciziyet, yargılanma korkusu, başarısızlık hissi, tedirginlik olarak kendini göstermektedir (Arslan, 2018a). Kaygı, yaşanan olaya ya da durumun bireydeki etkisine bağlı olarak geçici ya da sürekli kaygı olarak iki farklı şekilde ortaya çıkmaktadır. Bireyin yaşadığı geçici kaygı, o an için bir isteğin karşılanmaması ya da istenilmeyen bir durumun olmasının istenmemesi sonucunda gelişmekte ve olumsuz durum ortadan kalktığında kaygı da sona ermektedir. Sürekli kaygı ise bireyin yaşadığı olumsuz bir olay ya da durumdan

kaynaklanan, maddi-manevi tehdit hissedilen, kimi durumlarda kişisel güvenlik endişesi taşınan bir halin uzun süre yaşanması sonucunda oluşmaktadır (Maden, Dinçel & Maden, 2015).

Konuşma kaygısı, bireyin bir topluluk önünde hazırlıklı ya da hazırlıksız konuşma yapmak zorunda oldukları durumlarda yaşadığı psikolojik ve fizyolojik problemler olarak ifade edilmektedir (Suroğlu Sofu, 2012, s. 12-16; Özdemir, 2013, s. 43). Birey, konuşma yapmaya başladığı anda heyecan seviyesi yükseldiği için psikolojik ve fizyolojik olarak bir takım sorunlar yaşamaktadır. Konuşma kaygısını yaşayan bireyde psikolojik olarak; düşüncelerin akışında kesintiye uğraması, olumsuz duygu ve düşüncelerin yaşanması vb. etkiler (Demir & Melanhoğlu, 2014, s. 109), fizyolojik olarak; ellerin ve bedenin titremesi, kalbin hızlanması, terleme, sesin titremesi, dinleyenlerle göz teması kuramama vb. etkiler görülmektedir (Vural, 2004). Bireyin konuşma yaptığı konuya olan hâkimiyeti, konuştuğu konu, konuşma yapılan mekânın olumlu ya da olumsuz özellikleri, dinleyenlerin konuşmacıya olan yaklaşımı ve ilgisi, konuşmacının psikolojik durumu gibi pek çok neden yaşadığı konuşma kaygısını olumlu veya olumsuz şekilde etkilemektedir (Kardaş, 2015, s. 546). Konuşma, bireyin çevresiyle kurduğu iletişimde ve kendini anlatmada kullandığı en önemli araç olduğu için konuşma kaygısı sosyal, mesleki ve akademik hayatında başarılı olmasını olumsuz etkilemektedir (Özdemir, 2000). Konuşmaya yönelik kaygı durumunun azaltılmasında; konuşma becerisinin geliştirilmesi, iyi bir dinleyici olunması, konuşma alıştırmaları yapılması önemli olmaktadır (Özdemir, 2013). Ayrıca bireyin motivasyon, özdüzenleme, öz-yeterlik vb. bilişüstü becerileri kullanma düzeyinin yüksek olmasının da konuşma kaygısını azaltmasında önemli bir faktör olduğu belirtilmektedir. Bilişüstü becerilerin yüksek olması, bireyin yaşadığı baskı, stres, kaygı, endişe vb. her türlü olumsuz duyguya baş etmesini kolaylaştırmaktadır (Bandura, 1997, s. 8).

Öz-yeterlik, Bandura'nın geliştirdiği Sosyal Öğrenme Kuramı'nda yer alan temel kavramlardan biridir (Bandura, 1977). Öz-yeterlik kavramının gelişmesinde bireyin gösterdiği performans üzerinde kendine yönelik inancının önemli bir etken olduğu düşüncesi yer almaktadır (Bandura, 1994). Öz-yeterlik; bireyin yaptığı eylem ve davranışların oluşması, belirli bir performansı sergilemesi için göstermesi gereken çabaya etki eden ve yapıp yapamayacağına ilişkin kendine yönelik yargısı olarak tanımlanmaktadır (Bandura, 1997). Diğer bir ifadeyle bireyin kendi yapabileceklerine ilişkin kendini değerlendirmesidir (Viau, 2015, s. 31). Woolfolk ve Hoy (1990) özyeterliğin, bireyin belli bir duruma yönelik olarak gelecekte ne yapabileceğine ilişkin inancı olduğunu söylemektedir. Bireyin belirli bir duruma yönelik gösterdiği performans üzerinde iki belirleyici etken bulunduğu: bu etkenlerden birincisinin belirli davranışlar ya da eylemler yapıldığında istenilen sonucun elde edileceği; ikincisinin ise gerekli davranışların ya da eylemlerin yapılmasına yönelik olarak kendine ve yeteneklerine inanmak olduğu belirtilmektedir (Bandura, 1977). Bireyin sahip olduğu yetenekleri kullanabilmesi için öz-yeterlik algısının yüksek olması gerekmektedir (Pajares, 2002). Öz-yeterlik algısı sadece bireyin bir eylemi gerçekleştirirken üzerinde kontrol sağlamasıyla ilgili olmayıp aynı zamanda eyleme yönelik güdülenmesi, kendi duyuşsal ve psikolojik durumunu yönetebilmesini de içermektedir. Kendi yeteneklerini performansla çeviren yüksek düzeydeki öz-yeterlik algısı, başarılı olunması için gerekli güdülenmeyi sağlayarak bilişsel ve duygusal süreci etkin hale getirmektedir (Bandura, 1997). Zimmerman (1995) özyeterliği, bireyin kendi bilgi, beceri ve stres yönetimi olduğunu; değerlendirici dönüt ve sosyal karşılaştırma gibi farklı etkenlerin de öz-yeterliğin oluşmasına katkı sağladığını söylemektedir. Öz-yeterlik algısı sadece bireyin performansına bağlı olmayıp elde ettiği başarılar

(Henson, 2001), gösterdiği çaba ve ısrar da öz-yeterlik algısı üzerinde etkili olmaktadır (Bandura, 1977). Öz-yeterlik algısı birkaç boyutta farklılık göstermektedir. Bu farklılıklardan ilkinin yapılan görevin zorluğu olduğu belirtilmektedir. Görevin zorluk derecesi ve önündeki engeller arttıkça bireyin öz-yeterlik algısında da farklılıklar görülmektedir. İkincisinin; performans sergilenirken var olan durumsal koşulların öz-yeterliği etkilediği, üçüncüsünün; öz-yeterlik algısının düzeyi yani bireyi güdüleme gücü olduğu ifade edilmektedir. Yüksek veya düşük öz-yeterlik algısı performans üzerinde etkili olmakta, olumsuz durumlar karşısında öz-yeterlik algısı düşük olan birey kolaylıkla vazgeçebilmektedir (Bandura, 1995, 1986).

Kendini ve yeteneklerini doğru olarak tanıma ve farkında olma olarak ifade edilen öz-yeterlik algısı dört bilgi kaynağına dayanmaktadır. Bu kaynaklar: bireyin kendi geçmiş tecrübelerini içeren *doğrudan deneyim*; başkalarının deneyimleri ve kararları ile kendi kararlarını karşılaştırarak yeterlik aktarımının sağlanmasını içeren *dolaylı yaşantılar*; çevrenin bireyin performansına ilişkin olumlu ya da olumsuz sözel etkisi olarak tanımlanan *sözel ikna*; performansa ilişkin yeterliklere yönelik psikososyal ve fizyolojik yeterliklerin değerlendirilmesini, yetersizliğe yönelik hassasiyeti ifade eden *fizyolojik ve psikolojik süreçler* olarak belirtilmektedir (Bandura, 1997). Öz-yeterlik kavramının ilk ortaya çıktığı andan itibaren mesleki özyeterlik (Recepoğlu, 2017), akademik özyeterlik (Arslan, 2017a, 2018a), öğretmen öz-yeterliği (Akgün, 2013), bilgisayar öz-yeterliği (Akgün, 2008), internet öz-yeterliği (Gülmez, 2015) gibi pek çok farklı kavrama yönelik olarak bağlantısı kurulmuş ve araştırmalar yapılmıştır. Öz-yeterliğin cinsiyet, sınıf düzeyi, ailenin eğitim durumu vb. demografik değişkenlerle ilişkisinin yanı sıra dinleme kaygısı (Arslan, 2017b), yazma kaygısı (Arslan, 2018b), drama (Altıntaş & Kaya, 2012), mesleki tutum (Arastaman, 2013), başarı amaç yönelimleri (Aydın, 2014), bilişüstü okuma stratejileri (Koç & Arslan, 2017) gibi farklı etkenlerle ilişkisine de bakılmıştır. Alan yazında öz-yeterliğin olumlu ya da olumsuz pek çok farklı tutum ve davranışla olan ilişkisine yönelik çalışmaların bulunmasına karşın bireyin hem özel hem akademik hem de mesleki hayatında başarılı olması için önemli olan konuşma ile ilişkisini belirlemeye yönelik olarak Arslan (2018a) tarafından ortaokul öğrencilerine yönelik yapılan çalışma dışında başka bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Konuşma ile ilgili problemlerin bireyin temel eğitiminden sonraki eğitim süreçlerinde de görüldüğü (Arslan, 2012; Baki & Kahveci, 2017) tespit edilmiştir. Bu doğrultuda öz-yeterlik algısı ve konuşma kaygısı arasındaki ilişkinin bireyin sonraki eğitim süreçlerinde de incelenmesi gerektiğinden yola çıkılarak bu çalışmanın yapılmasına karar verilmiştir. Araştırmada SHMYO öğrencilerinin öz-yeterlik algıları ve konuşma kaygılarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi, aralarındaki ilişki düzeyinin belirlenmesi amaçlanmaktadır. Belirlenen bu amaca uygun olarak aşağıdaki soruların yanıtı aranmıştır:

- a) SHMYO öğrencilerinin konuşma kaygıları ve genel öz-yeterlik algılarına ilişkin puan ortalamaları ölçeklerin toplam puanları ve alt boyutlarında ne düzeydedir?
- b) SHMYO öğrencilerinin konuşma kaygıları cinsiyet, sınıf düzeyi, öğretim türü, mezun olunan lise türü, ekonomik durum, ailenin ikamet yeri ve eğitim aldıkları branş değişkenlerine göre anlamlı düzeyde farklılık göstermekte midir?
- c) SHMYO öğrencilerinin genel öz-yeterlik algıları cinsiyet, sınıf düzeyi, öğretim türü, mezun olunan lise türü, ekonomik durum, ailenin ikamet yeri ve eğitim aldıkları branş değişkenlerine göre anlamlı düzeyde farklılık göstermekte midir?

d) SHMYO öğrencilerinin konuşma kaygıları ile akademik öz-yeterlik algıları arasında anlamlı bir ilişki bulunmakta mıdır?

Yöntem

Araştırmanın bu bölümünde evren/örneklem, veri toplama araçları, verilerin toplanması ve analizine yönelik bilgilere yer verilmektedir.

Evren/Örneklem

Bu araştırmaya dâhil olan katılımcıların belirlenmesi amacıyla tarama modelleri içerisinde bulunan basit seçkisiz örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın örneklem grubunu 2018-2019 eğitim-öğretim yılı bahar döneminde Sivas Cumhuriyet Üniversitesi SHMYO’da eğitim görmekte olan 335 kız, 116 erkek olmak üzere toplamda 451 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmanın yapıldığı dönemde SHMYO’da eğitim almakta olan 3.669 öğrenci olduğu belirlenmiş ve örneklem sayısının ± 0.05 örnekleme hatası alındığında yeterli olduğu (Sönmez & Alacapınar, 2011, s. 338) görülmüştür. Tablo 1’de örnekleme ilişkin betimsel istatistikler sunulmaktadır.

Tablo 1. Örnekleme İlişkin Betimsel İstatistikler

Değişkenler		Frekans (f)	Yüzde (%)
Cinsiyet	Kız	335	(74.3)
	Erkek	116	(25.7)
Öğretim Türü	Birinci Öğretim	387	(85.8)
	İkinci Öğretim	64	(14.2)
Ekonomik Durum	Çok iyi	16	3.6
	İyi	133	29.5
	Orta	288	63.9
	Düşük	14	3.1
İkamet Yeri	Köy	82	18.2
	İlçe	116	25.7
	Şehir	193	42.8
	Büyükşehir	60	13.3
SHMYO’da Okuduğu Branş	Ağız Dış Sağlığı	52	11.5
	Ameliyathane	42	9.3
	Çocuk Gelişimi	64	14.2
	Dış Protez	73	16.2
	Eczane Hiz.	37	8.2
	Odyometri	38	8.4
	Tıbbi Görüntüleme	35	7.8
	Tıbbi Laboratuvar	52	11.5
Yaşlı Bakım	58	12.9	

Tablo 1’deki bulgular incelendiğinde araştırmaya dâhil edilen öğrencilerin yaklaşık $\frac{3}{4}$ ’ünün kız öğrencilerden $\frac{1}{4}$ ’ünün ise erkek öğrencilerden oluştuğu görülmektedir. Araştırmanın yapıldığı SHMYO’da eğitim alan öğrenciler ağırlıklı olarak kız öğrencilerden oluştuğu için örneklem grubunun evreni temsil ettiği varsayılmıştır. SHMYO’da birinci öğretimde eğitim gören öğrencilerin sayısı ikinci öğretimde eğitim gören öğrencilere göre daha fazla olduğu için örneklem grubunda da birinci

öğretimde öğrenim gören öğrenci sayısı daha fazla yer almaktadır. Katılımcıların yaklaşık yarısının ekonomik durumunun orta düzeyde olduğu; %42.79'luk oranla şehirde yaşayan öğrencilerin sayısının daha fazla olduğu; öğrencilerin SHMYO'da dokuz farklı branşta eğitim aldıkları belirlenmiştir.

Veri Toplama Araçları

Araştırmaya ilişkin verilerin toplanması amacıyla, üniversite düzeyindeki öğrenciler için kullanılması uygun olan iki farklı ölçek kullanılmıştır. Öğrencilerin konuşma kaygı düzeylerini belirlemek için Sevim (2012) tarafından geliştirilen “*Konuşma Kaygısı Ölçeği*”; öz-yeterlik algılarını belirlemek için Yıldırım ve İlhan (2010) tarafından geliştirilen “*Genel Öz-yeterlik Ölçeği*” kullanılmıştır.

Konuşma Kaygısı Ölçeği

Çalışmada öğrencilerin konuşma kaygılarının belirlenmesi amacıyla Sevim'in (2012) geliştirdiği “*Konuşma Kaygısı Ölçeği*” kullanılmıştır. Ölçek toplamda 20 maddeden ve konuşmacı odaklı kaygı, çevre odaklı kaygı, konuşma psikolojisi olmak üzere üç alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçek alt boyutlarında güvenilirlik; konuşmacı odaklı kaygı .89, çevre odaklı kaygı .82 ve konuşma psikolojisi .87; toplam güvenilirliği ise .91 olarak tespit edilmiştir. Bu çalışmada ölçeğin alt boyutlarında güvenilirlik; konuşmacı odaklı kaygı .92, çevre odaklı kaygı .89 ve konuşma psikolojisi .74 olarak; ölçeğin toplam güvenilirliği ise .94 olarak bulunmuştur. Ölçek beşli likert tipinde hazırlanmış olup “Hiçbir Zaman=1”, “Çok Az=2”, “Bazen=3”, “Çoğu Zaman=4” ve “Her Zaman=5” şeklinde derecelendirilmiştir. Ölçekten alınabilecek en yüksek puan 100 en düşük puan ise 20'dir.

Genel Öz-yeterlik Ölçeği

Sherer, Maddux, Mercandante, Dunn, Jacobs ve Rogers'in (1982) geliştirdiği, Türkçeye uyarlamasını Yıldırım ve İlhan'ın (2010) yaptığı “*Genel Öz-yeterlik Ölçeği*”; toplamda 17 maddeden ve “Başlama” (9 madde), “Yılmama” (5 madde) ve “Sürdürme Çabası-İsrar” (3 madde) olmak üzere üç alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçeğin toplam güvenilirliği .80, bu çalışmada ise .84 olarak bulunmuştur. Ölçekten alınabilecek en yüksek puan 85 en düşük puan ise 17'dir. Ölçekteki sorular, “hiç=1” ve “çok iyi=5” arasında olumsuzdan olumluya doğru derecelendirilmiştir.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırma verilerinin elde edilmesi amacıyla 2018-2019 eğitim-öğretim yılı bahar yarıyılında uygulama için gerekli izinler alınmak suretiyle Sivas Cumhuriyet Üniversitesi SHMYO'da öğrenim görmekte olan öğrencilere *Konuşma Kaygısı Ölçeği* ve *Genel Öz-Yeterlik Ölçeği* uygulanmıştır. Araştırmaya dâhil olan öğrencilerin gönüllüğü gözetilmiştir. Ölçekler uygulama sürecinde toplamda 472 öğrenciye uygulanmış ancak analiz sürecine 21 ölçek uygun şekilde cevap verilmediğinin belirlenmesi nedeniyle araştırmadan çıkarılmıştır. Kalan 451 ölçek analiz edilerek değerlendirilmiştir. Verilerin analizinde SPSS 25.0 paket programı kullanılmıştır. Ölçeklerden elde edilen puan ortalamalarının normallik dağılımını karşılayıp karşılamadığının belirlenmesi amacıyla Kolmogorov-Smirnov (K-S) Testi uygulanmış, aritmetik ortalama değerleri, standart sapma değerleri tespit edilmiştir. Verilerin normal dağılım gösterdiği belirlendikten sonra öğrencilerin genel öz-yeterlik ve konuşma kaygılarına ilişkin puan ortalamalarının belirlenen demografik değişkenlere göre anlamlı derecede farklılık gösterip

göstermediğinin belirlenmesi amacıyla veriler normalliği karşıladığı için ANOVA testi ve bağımsız gruplar T testi kullanılmıştır. ANOVA testinde farklılık belirlenen değişkenlerde farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla LSD testi yapılmıştır. Son olarak konuşma kaygısı ve genel öz-yeterlik arasındaki korelasyon düzeyinin ve yönünün belirlenmesi amacıyla Pearson Korelasyon Katsayısı kullanılmıştır.

Bulgular

Araştırmanın bu bölümünde, elde edilen verilerin analizi neticesinde ulaşılan bulgular yer almaktadır. Konuşma kaygısı ve genel öz-yeterlik ölçeklerinin betimsel analizi yapılmıştır. Alınan en yüksek ve en düşük puanlar, ölçek ortalamaları ve standart sapma değerlerine ilişkin veriler Tablo 2'de sunulmaktadır.

Tablo 2. Ölçeklere İlişkin Betimsel İstatistikler

Ölçekler	N	En düş. puan	En yük. puan	Ort.	ss
Konuşma Kaygısı Toplam	451	20	93	46.84	16.65
Konuşma odaklı kaygı	451	11	54	26.04	9.43
Çevre odaklı kaygı	451	6	30	13.94	5.66
Konuşma psikolojisi	451	3	15	6.86	2.91
Öz-yeterlik Toplam	451	29	85	59.69	10.05
Başlama	451	10	45	32.63	6.41
Yılmama	451	8	25	17.37	3.66
Israr	451	3	15	9.69	2.48

Tablo 2'de yer alan bulgular incelendiğinde; konuşma kaygısı ölçeğinin tamamından alınan en yüksek puanın 93 en düşük puanın ise 20 olduğu; öz-yeterlik ölçeğinden alınan en yüksek puanın 85 en düşük puanın ise 29 olduğu görülmektedir. Öğrencilerin konuşma kaygılarının toplamda (46.84), konuşma odaklı (47.35), çevre odaklı kaygı (46.47) ve konuşma psikolojisi alt boyutlarında (45.73) orta düzeyde olduğu; genel öz-yeterlik puanlarının ise toplamda (70.22) ve başlama alt boyutunda (72.51) yüksek düzeyde, yılmama (69.48) ve ısrar (64.60) alt boyutlarında ise orta düzeyde olduğu belirlenmiştir.

SHMYO öğrencilerinin cinsiyet değişkenine göre konuşma kaygıları ve genel öz-yeterlik ve konuşma kaygılarının değişip değişmediğini belirlemek amacıyla uygulanan bağımsız gruplar t-testi sonucuna göre ulaşılan bulgular Tablo 3'te sunulmuştur.

Tablo 3. SHMYO Öğrencilerinin Cinsiyet Değişkenine Göre Konuşma Kaygıları ve Öz-Yeterlik Bağımsız Gruplar T-Testi Bulguları

	Cinsiyet	n	Ort.	ss	t	p
Konuşma kaygısı toplam	Kız	335	47.21	17.01	.852	.40
	Erkek	116	45.75	15.59		
Konuşma odaklı kaygı	Kız	335	26.26	9.60	.879	.38
	Erkek	116	25.40	8.94		
Çevre odaklı kaygı	Kız	335	14.10	5.73	1.022	.31
	Erkek	116	13.49	5.43		
Konuşma psikoloji	Kız	335	6.86	2.96	-.018	.99
	Erkek	116	6.86	2.77		
Öz-yeterlik toplam	Kız	335	60.08	10.03	1.420	.16
	Erkek	116	58.54	10.06		
Başlama	Kız	335	32.72	6.40	.504	.62
	Erkek	116	32.37	6.43		
Yılmama	Kız	335	17.52	3.60	1.476	.14
	Erkek	116	16.92	3.81		
Israr	Kız	335	9.84	2.38	2.086	.03*
	Erkek	116	9.25	2.72		

p<.05

Tablo 3'te yer alan bulgular incelendiğinde öğrencilerin konuşma kaygılarına ilişkin puan ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre ölçeğin toplamında ve alt boyutlarında anlamlı farklılık oluşturmadığı (p>.05) ancak kız öğrencilerin erkek öğrencilere oranla daha yüksek kaygı düzeyine sahip oldukları belirlenmiştir. Öğrencilerin genel öz-yeterlik algılarına ilişkin puan ortalamalarının ise cinsiyet değişkeni açısından sadece ısrar alt boyutunda kız öğrenciler lehine anlamlı farklılık gösterdiği (p<.05), diğer alt boyutlar ve toplam puanda anlamlı farklılık bulunmadığı (p>.05) belirlenmiştir. Toplam puan açısından değerlendirildiğinde kız öğrencilerin daha yüksek öz-yeterliğe sahip oldukları görülmektedir.

SHMYO öğrencilerinin konuşma kaygıları ve genel öz-yeterlik puanlarının öğretim türü değişkenine göre anlamlı şekilde farklılaşıp farklılaşmadığının tespiti amacıyla yapılan bağımsız gruplar t-testi sonucunda ulaşılan bulgular Tablo 4'te sunulmuştur.

Tablo 4. SHMYO Öğrencilerinin Öğretim Türü Değişkenine Göre Konuşma Kaygıları ve Öz-Yeterlik Bağımsız Gruplar T-Testi Bulguları

	Öğretim türü	n	Ort.	ss	t	p
Konuşma kaygısı toplam	Birinci Öğr.	387	47.57	16.71	2.404	.02*
	İkinci Öğr.	64	42.42	15.72		
Konuşma odaklı kaygı	Birinci Öğr.	387	26.44	9.46	2.350	.02*
	İkinci Öğr.	64	23.59	8.90		
Çevre odaklı kaygı	Birinci Öğr.	387	14.19	5.69	2.419	.02*
	İkinci Öğr.	64	12.45	5.25		
Konuşma psikoloji	Birinci Öğr.	387	6.94	2.92	1.467	.15
	İkinci Öğr.	64	6.35	8.83		
Öz-yeterlilik Toplam	Birinci Öğr.	387	59.56	10.10	-.648	.52
	İkinci Öğr.	64	60.42	9.77		
Başlama	Birinci Öğr.	387	32.56	6.42	-.564	.57
	İkinci Öğr.	64	33.05	6.38		

Yılmama	Birinci Öğr.	387	17.34	3.73	-.350	.73
	İkinci Öğr.	64	17.50	3.23		
Israr	Birinci Öğr.	387	9.66	2.47	-.626	.53
	İkinci Öğr.	64	9.88	2.57		

p<.05

Tablo 4'teki bulgulara göre öğretim türü değişkeni açısından öğrencilerin konuşma kaygılarının ölçeğin toplam puanında, konuşma odaklı ve çevre odaklı kaygı alt boyutlarında anlamlı olarak farklılaştığı (p<.05), konuşma psikolojisi alt boyutunda ise farklılık göstermediği tespit edilmiştir. Öğrencilerin öz-yeterlik algılarının ise öğretim türüne göre ölçeğin toplamında ve alt boyutlarında anlamlı farklılık oluşturmadığı (p>.05) belirlenmiştir.

SHMYO'da öğrenim gören öğrencilerin konuşma kaygıları ve genel öz-yeterliklerinin ekonomik durum değişkeni açısından anlamlı bir şekilde farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemeye yönelik olarak yapılan ANOVA testi sonuçları Tablo 5'te sunulmuştur.

Tablo 5. SHMYO Öğrencilerinin Ekonomik Durum Değişkenine Göre Konuşma Kaygıları ve Genel Öz-Yeterlik ANOVA Testi Bulguları

	Ekonomik Durum	N	Ort.	ss	F	p	Anlamlı Fark LSD
Konuşma kaygısı toplam	Çok iyi	16	42.00	16.91	5.288	.00*	*İyi-Orta *İyi-Düşük
	İyi	133	42.70	15.24			
	Orta	288	48.69	16.57			
	Düşük	14	53.57	22.79			
Konuşma odaklı kaygı	Çok iyi	16	24.50	10.01	3.367	.02*	*İyi-Orta
	İyi	133	24.08	8.62			
	Orta	288	26.88	9.40			
	Düşük	14	29.07	13.81			
Çevre odaklı kaygı	Çok iyi	16	11.69	5.41	5.698	.00*	*Çok iyi-Orta *Çok iyi-Düşük *İyi-Orta *İyi-Düşük
	İyi	133	12.55	5.25			
	Orta	288	14.61	5.66			
	Düşük	14	16.07	6.73			
Konuşma psikolojisi	Çok iyi	16	5.81	2.34	6.853	.00*	*Çok İyi-Düşük *İyi-Orta *İyi-Düşük
	İyi	133	6.08	2.58			
	Orta	288	7.20	2.97			
	Düşük	14	8.43	3.44			
Öz- yeterlilik Toplam	Çok İyi	16	62.56	11.35	2.281	.07	*Çok iyi-Düşük *İyi-Düşük
	İyi	133	60.72	9.88			
	Çok iyi	288	59.30	9.81			
	Düşük	14	54.57	13.43			
Başlama	Çok iyi	16	33.44	7.91	.828	.48	Yok
	İyi	133	33.05	6.37			
	Orta	288	32.50	6.25			
	Düşük	14	30.50	8.06			
Yılmama	Çok iyi	16	19.00	3.29	3.865	.01*	*Çok iyi-Orta *Çok iyi-Düşük *İyi-Orta
	İyi	133	17.92	3.88			
	Orta	288	17.11	3.48			

	Düşük	14	15.50	4.29			*İyi-Düşük
	Çok iyi	16	10.13	2.50			
Israr	İyi	133	9.75	2.62	1.140	.33	Yok
	Orta	288	9.69	2.37			
	Düşük	14	8.57	3.37			

*p<.05

Tablo 5'teki verilere göre; SHMYO'da öğrenim gören öğrencilerin ekonomik durum değişkeni açısından konuşma kaygısı ölçeğinin toplam ve alt boyutlarında anlamlı farklılık gösterdiği (p<.05); genel öz-yeterliklerinin ise ölçeğin toplam ve yılmama alt boyutunda anlamlı farklılık gösterirken, başlama ve ısrar alt boyutlarında anlamlı farklılık göstermediği (p>.05) saptanmıştır. Anlamlı farklılığın hangi gruplar olduğunun belirlenmesi amacıyla yapılan LSD testi sonucuna göre; konuşma kaygısı ölçeğinin toplam puanında "İyi-Orta" ve "İyi ve Düşük" arasında iyi lehine; konuşma odaklı kaygı alt boyutunda "İyi-Orta" arasında iyi lehine; çevre odaklı kaygı alt boyutunda "Çok iyi-Orta", "Çok iyi-Düşük", "İyi-Orta" ve "İyi-Düşük" arasında ekonomik durumu daha iyi olan gruplar lehine; konuşma psikolojisi alt boyutunda "Çok iyi-Düşük", "İyi-Düşük" ve "Düşük-Orta" arasında yine ekonomik durumu iyi olan gruplar lehine olduğu belirlenmiştir. Genel öz-yeterlik algılarına ilişkin puan ortalamalarının ise ölçeğin toplam puanında "Çok iyi-Düşük", "İyi-Düşük" arasında çok iyi ve iyi lehine; "Çok iyi-Orta", "Çok iyi-Düşük", "İyi-Orta" ve "İyi-Düşük" arasında ekonomik durumu daha iyi olan gruplar lehine anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir. Ölçek alt boyutları ve toplam puanlara bakıldığında en yüksek kaygı puanına ekonomik durumu düşük olan grubun en düşük kaygı puanına ise ekonomik durumu yüksek olan grubun sahip olduğu görülmektedir. Tüm gruplar arasında puan ortalamalarında farklılığın olduğu, öğrencilerin ekonomik durumu yükseldikçe konuşma kaygılarının azaldığı görülmüştür. Öz-yeterlik algılarına ilişkin puan ortalamalarının ise öğrencilerin ekonomik durumu yükseldikçe arttığı, azaldıkça düştüğü belirlenmiştir. SHMYO'da öğrenim gören öğrencilerin konuşma kaygıları ve genel öz-yeterliklerinin ikamet yeri değişkeni açısından anlamlı bir şekilde farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemeye yönelik olarak yapılan ANOVA testi sonuçlarına Tablo 6'da yer verilmiştir.

Tablo 6. SHMYO Öğrencilerinin İkamet Yeri Değişkenine Göre Konuşma Kaygıları ve Genel Öz-Yeterlik ANOVA Testi Bulguları

	Ekonomik Durum	N	Ort.	ss	F	p	Anlamlı Fark LSD
Konuşma kaygısı toplam	Köy	82	49.26	15.99	3.125	.02*	*Köy-Şehir *Şehir-Büyükşehir
	İlçe	116	47.66	16.60			
	Şehir	193	44.25	16.60			
	Büyükşehir	60	50.28	16.93			
Konuşmacı odaklı kaygı	Köy	82	27.39	8.97	3.083	.03*	*Köy-Şehir *Şehir-Büyükşehir
	İlçe	116	26.48	9.42			
	Şehir	193	24.59	9.52			
	Büyükşehir	60	28.00	9.28			
Çevre odaklı kaygı	Köy	82	14.85	5.71	2.598	.04*	*Köy-Şehir *Şehir-Büyükşehir
	İlçe	116	14.15	5.75			
	Şehir	193	13.15	5.40			

	Büyükşehir	60	14.87	5.97			
Konuşma psikoloji	Köy	82	7.01	2.75	1.831	.14	*Şehir-Büyükşehir
	İlçe	116	7.03	2.89			
	Şehir	193	6.52	2.94			
	Büyükşehir	60	7.42	2.99			
Öz- yeterlilik Toplam	Köy	82	58.84	9.21	.332	.80	Yok
	İlçe	116	60.04	10.04			
	Şehir	193	59.97	10.49			
	Büyükşehir	60	59.23	9.91			
Başlama	Köy	82	32.23	5.91	.534	.66	Yok
	İlçe	116	33.22	6.21			
	Şehir	193	32.59	6.83			
	Büyükşehir	60	32.17	6.08			
Yılmama	Köy	82	17.00	3.31	.664	.57	Yok
	İlçe	116	17.28	3.72			
	Şehir	193	17.63	3.80			
	Büyükşehir	60	17.20	3.54			
Israr	Köy	82	9.61	2.10	.288	.83	Yok
	İlçe	116	9.55	2.55			
	Şehir	193	9.75	2.53			
	Büyükşehir	60	9.87	2.72			

*p<.05

Tablo 6'daki verilere göre öğrencilerin ikamet yeri değişkenine göre konuşma kaygılarına ilişkin puan ortalamalarının ölçeğin toplamında ve alt boyutlarında anlamlı farklılık gösterirken ($p < .05$) genel öz-yeterlik algılarına ilişkin puan ortalamalarının anlamlı farklılık göstermediği ($p > .05$) belirlenmiştir. Öğrencilerin konuşma kaygılarının toplam puanda, konuşmacı odaklı kaygı ve çevre odaklı kaygı alt boyutlarında "Köy-Şehir" ve "Şehir-Büyükşehir" arasında şehir lehine; konuşma psikolojisi alt boyutunda ise "Şehir-Büyükşehir" arasında yine şehir lehine anlamlı farklılık oluşturduğu saptanmıştır. Toplam puan açısından değerlendirildiğinde konuşma kaygısı en düşük olan öğrencilerin şehirde, en yüksek olan öğrencilerin ise büyükşehirde ikamet ettikleri; genel öz-yeterlik algılarında ise en yüksek puan ortalamasına ilçede yaşayan öğrencilerin en düşük öz-yeterlik algısına ise köyde yaşayan öğrencilerin sahip oldukları tespit edilmiştir.

SHMYO öğrencilerinin konuşma kaygılarının branş değişkeni açısından anlamlı bir şekilde farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemeye yönelik olarak yapılan ANOVA testi sonuçları Tablo 7'de sunulmuştur.

Tablo 7. SHMYO Öğrencilerinin Branş Değişkenine Göre Konuşma Kaygısı ANOVA Testi Bulguları

	Branş	N	Ort.	ss	F	p	Anlamlı Fark LSD
Konuşma Kaygısı Toplam	Ağız Diş Sağlığı	52	47.40	16.52	2.455	.01*	*Ağız diş sağ.-Yaşlı bak.
	Ameliyathane	42	48.50	16.26			*Ameliyathane-Yaşlı bak.
	Çocuk Gelişimi	64	49.55	16.81			*Çocuk gel.-Yaşlı bak.
	Diş Protez	73	49.84	17.00			*Diş protez-Yaşlı bak.
	Eczane Hiz.	37	44.08	18.59			*Odyometri-Yaşlı bak.
	Odyometri	38	51.29	16.13			*Odyometri-Tıbbi lab.

	Tıbbi Gör.	35	46.03	16.01		
	Tıbbi Lab.	52	44.08	15.76		
	Yaşlı Bakım	58	40.16	14.91		
Konuşma Odaklı Kaygı	Ağız Diş Sağlığı	52	26.04	9.26	1.912	.04*
	Ameliyathane	42	26.74	9.24		
	Çocuk Gelişimi	64	27.81	9.72		
	Diş Protez	73	27.81	9.89		
	Eczane Hiz.	37	24.65	10.22		
	Odyometri	38	27.39	8.52		
	Tıbbi Gör.	35	25.80	9.48		
	Tıbbi Lab.	52	24.69	8.76		
	Yaşlı Bakım	58	22.69	8.77		
Çevre Odaklı Kaygı	Ağız Diş Sağlığı	52	13.94	5.77	2.410	.02*
	Ameliyathane	42	14.86	6.03		
	Çocuk Gelişimi	64	14.58	5.49		
	Diş Protez	73	14.90	5.70		
	Eczane Hiz.	37	13.19	6.33		
	Odyometri	38	15.68	5.68		
	Tıbbi Gör.	35	13.71	5.19		
	Tıbbi Lab.	52	12.96	5.21		
	Yaşlı Bakım	58	11.72	5.02		
Konuşma Psikolojisi	Ağız Diş Sağlığı	52	7.24	2.92	3.0270	.00*
	Ameliyathane	42	6.90	3.02		
	Çocuk Gelişimi	64	7.16	2.83		
	Diş Protez	73	7.14	3.13		
	Eczane Hiz.	37	6.24	3.08		
	Odyometri	38	8.21	2.52		
	Tıbbi Gör.	35	6.51	2.89		
	Tıbbi Lab.	52	6.42	2.65		
	Yaşlı Bakım	58	5.74	2.91		

p<0.05

Tablo 7 incelendiğinde SHMYO öğrencilerinin konuşma kaygı düzeylerinin branş değişkenine göre ölçeğin toplamında ve tüm alt boyutlarında anlamlı olarak farklılaştığı p<0.05 tespit edilmiştir. Farklılığın belirlenmesi amacıyla yapılan LSD analizine göre toplam puanda ve çevre odaklı kaygı alt boyutunda “Ağız Diş Sağlığı-Yaşlı Bakımı”, “Ameliyathane-Yaşlı Bakımı”, “Çocuk Gelişimi-Yaşlı Bakımı”, “Diş Protez-Yaşlı Bakımı”, “Odyometri-Yaşlı Bakımı” arasında yaşlı bakımı lehine, “Odyometri-Tıbbi Laboratuvar” arasında odyometri aleyhine; konuşmacı odaklı kaygı alt boyutunda “Ameliyathane-Yaşlı Bakımı”, “Çocuk Gelişimi-Yaşlı Bakımı”, “Diş Protez-Yaşlı Bakımı”, “Odyometri-Yaşlı Bakımı” arasında yaşlı bakımı lehine; konuşma psikolojisi alt boyutunda “Ağız Diş Sağlığı-Yaşlı Bakımı”, “Ameliyathane-Yaşlı Bakımı”, “Çocuk Gelişimi-Yaşlı Bakımı”, “Diş Protez-Yaşlı Bakımı”, “Odyometri-Yaşlı Bakımı” arasında yaşlı bakımı lehine, “Odyometri-Ameliyathane” “Odyometri-Eczane Hizmetleri” “Odyometri-Tıbbi Görüntüleme” “Odyometri-Tıbbi Laboratuvar” arasında odyometri aleyhine anlamlı farklılık belirlenmiştir. Toplam puan açısından değerlendirildiğinde konuşma kaygısı en yüksek olan grubun odyometri en düşük olan grubun ise yaşlı bakımı olduğu görülmektedir.

SHMYO öğrencilerinin genel öz-yeterlik düzeylerinin branş değişkeni açısından anlamlı bir şekilde farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemeye yönelik olarak yapılan ANOVA testi sonuçları Tablo 8’de sunulmuştur.

Tablo 8. SHMYO Öğrencilerinin Branş Değişkenine Göre Genel Öz-Yeterlik ANOVA Testi Bulguları

	Branş	N	Ort.	ss	F	p	Anlamlı Fark LSD
Öz-yeterlik Toplam	Ağız Diş Sağlığı	52	60.46	8.78	.893	.52	Yok
	Ameliyathane	42	60.19	10.69			
	Çocuk Gelişimi	64	60.42	9.81			
	Diş Protez	73	58.73	11.31			
	Eczane Hiz.	37	59.08	9.86			
	Odyometri	38	57.60	9.75			
	Tıbbi Gör.	35	57.54	8.71			
	Tıbbi Lab.	52	61.77	9.65			
Başlama	Yaşlı Bakım	58	60.19	10.67	1.089	.04*	*Odyometri-Yaşlı bak. *Eczane hiz.-Yaşlı bak.
	Ağız Diş Sağlığı	52	32.60	5.55			
	Ameliyathane	42	33.10	6.82			
	Çocuk Gelişimi	64	32.94	6.51			
	Diş Protez	73	32.14	6.64			
	Eczane Hiz.	37	31.49	6.58			
	Odyometri	38	30.97	5.81			
	Tıbbi Gör.	35	32.09	5.33			
Yılmama	Tıbbi Lab.	52	33.25	6.50	.975	.46	Yok
	Yaşlı Bakım	58	34.19	7.07			
	Ağız Diş Sağlığı	52	17.92	3.33			
	Ameliyathane	42	17.52	3.38			
	Çocuk Gelişimi	64	17.36	3.81			
	Diş Protez	73	17.05	4.13			
	Eczane Hiz.	37	17.68	3.65			
	Odyometri	38	17.21	3.42			
İsrar	Tıbbi Gör.	35	16.49	3.68	1.654	.03*	*Çocuk gel.-Yaşlı bak. *Tıbbi lab. Yaşlı bak. *Çocuk gel.-Tıbbi gör. *Tıbbi lab.-Tıbbi gör.
	Tıbbi Lab.	52	18.17	3.33			
	Yaşlı Bakım	58	16.86	3.75			
	Ağız Diş Sağlığı	52	9.94	2.15			
	Ameliyathane	42	9.57	2.04			
	Çocuk Gelişimi	64	10.13	2.30			
	Diş Protez	73	9.53	2.33			
	Eczane Hiz.	37	9.92	2.76			
Odyometri	38	9.42	2.74				
Tıbbi Gör.	35	8.97	2.35				
Tıbbi Lab.	52	10.35	2.46				
Yaşlı Bakım	58	9.14	2.99				

p<.05

Tablo 8’deki bulgular değerlendirildiğinde SHMYO’da öğrenim görmekte olan öğrencilerin genel öz-yeterlik algılarının ölçeğin toplamında ve yılmama alt boyutunda anlamlı farklılık göstermediği (p>.05) başlama ve ısrar alt boyutlarında anlamlı farklılık gösterdiği (p<.05) tespit edilmiştir Anlamlı

farklılığın görüldüğü grupların belirlenmesi için yapılan LSD testi sonucuna göre “Odyometri-Yaşlı Bakımı”, “Eczane Hizmetleri-Yaşlı Bakımı” arasında yaşlı bakımı lehine; Israr alt boyutunda “Çocuk Gelişimi-Yaşlı Bakımı”, “Tıbbi Laboratuvar-Yaşlı Bakımı” arasında yaşlı bakımı aleyhine, “Çocuk Gelişimi-Tıbbi Görüntüleme”, “Tıbbi Laboratuvar-Tıbbi Görüntüleme” arasında tıbbi görüntüleme aleyhine anlamlı farklılık olduğu belirlenmiştir. Toplam puan açısından bakıldığında en yüksek öz-yeterlik puan ortalamasına tıbbi laboratuvar bölümünde öğrenim gören öğrencilerin en düşük öz-yeterlik algısına ise tıbbi görüntüleme bölümünde öğrenim gören öğrencilerin sahip oldukları görülmektedir.

SHMYO öğrencilerinin konuşma kaygıları ve genel öz-yeterlik algılarının alt boyutlar ve toplam puana göre aralarındaki korelasyon düzeyinin ve yönünün belirlenmesi amacıyla yapılan Pearson Korelasyon testi sonuçlarına Tablo 9’da yer verilmiştir.

Tablo 9. SHMYO Öğrencilerinin Öz-Yeterlik Algıları İle Konuşma Kaygıları Korelasyon Testi Sonuçları

	K. Kay. Top.	K. Od. Kay.	Ç. Od. Kay	K. Psik	Öz-yet. Top.	Başlama	Yılmama	Israr
K.Kay. Top.	1.00	.91**	.73**	.59**	-.57**	-.98**	-.41**	-.40**
K. Od. Kay.		1.00	.84**	.55**	-.78**	-.51**	-.69**	-.41**
Ç. Od. Kay.			1.00	.73**	-.35**	-.66**	-.36**	-.26**
K. Psik.				1.00	-.55**	-.90**	-.89**	-.22**
Öz-yet. Top.					1.00	.87**	.79**	.69**
Başlama						1.00	.82**	.67**
Yılmama							1.00	.65**
Israr								1.00

Tablo 9’da yer alan bulgular incelendiğinde öğrencilerin konuşma kaygısı ölçeğinden aldıkları puan ile genel öz-yeterlik ölçeğinden aldıkları puanlar arasında negatif yönde orta düzeyde ($r=-.57$) bir ilişkinin olduğu görülmektedir. Konuşma kaygısı ölçeğinin konuşma odaklı kaygı alt boyutunun genel öz-yeterlik ölçeğinin başlama alt boyutu ($r=-.51$), yılmama alt boyutu ($r=-.69$) ve ısrar alt boyutu ile ($r=-.41$) orta düzeyde, toplam puanı ile ($r=-.78$) yüksek düzeyde negatif yönde bir ilişkinin olduğu; çevre odaklı kaygı alt boyutunun genel öz-yeterlik ölçeğinin başlama alt boyutu ($r=-.66$), yılmama alt boyutu ($r=-.36$) ve toplam puanı ile ($r=-.35$) orta düzeyde, ısrar alt boyutu ile ($r=-.26$) düşük düzeyde negatif yönde bir ilişkinin olduğu; konuşma psikolojisi alt boyutunun genel öz-yeterlik ölçeğinin başlama alt boyutu ($r=-.90$) ve yılmama alt boyutu ($r=-.89$) yüksek düzeyde, toplam puanı ile ($r=-.55$) orta düzeyde, ısrar alt boyutu ile ($r=-.22$) düşük düzeyde negatif yönde bir ilişkinin olduğu; konuşma kaygısı ölçeğinin toplam puanında ise genel öz-yeterlik ölçeğinin yılmama alt boyutu ($r=-.41$), ısrar alt boyutu ($r=-.40$) ve toplam puanı ile ($r=-.57$) orta düzeyde, başlama alt boyutu ile ($r=-.98$) yüksek düzeyde negatif yönde bir ilişkinin olduğu belirlenmiştir. Konuşma kaygısı ölçeği ile genel öz-yeterlik ölçeğinden elde edilen puanlar arasında negatif yönde ve toplam puanlar açısından orta düzeyde bir ilişkinin belirlenmiş olması öğrencilerin öz-yeterlik düzeyleri yükseldikçe sosyal kaygı düzeylerinin azaldığı şeklinde yorumlanabilir.

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Bu araştırmada; SHMYO'da öğrenim görmekte olan öğrencilerin konuşma kaygıları ve genel öz-yeterlikleri cinsiyet, öğretim türü, ekonomik durum, ikamet yeri ve branş değişkenlerine göre incelenmiştir. Öğrencilerin konuşma kaygıları ve genel öz-yeterlikleri arasındaki ilişki düzeyi ve yönüne bakılmıştır. Elde edilen bulgularla ilgili elde edilen sonuçlar ve tartışma aşağıda sunulmaktadır.

SHMYO'da öğrenim gören öğrencilerin konuşma kaygısına yönelik puan ortalamalarının ölçeğin toplam ve tüm alt boyutlarında orta düzeyde olduğu; genel öz-yeterlik puanlarının ise toplamda, başlama alt boyutunda yüksek düzeyde, yılmama ve ısrar alt boyutlarında ise orta düzeyde olduğu belirlenmiştir. Sallabaş (2012) tarafından yapılan çalışmada öğrencilerin orta düzeyde konuşma kaygısı taşıdıkları bulgusuna ulaşılmıştır. Suroğlu Sofu'nun (2012) üniversite öğrencilerine yönelik çalışmasında da öğrencilerin orta düzeyde konuşma kaygısı yaşadıkları saptanmıştır. Arslan (2018b) tarafından ortaokul öğrencilerine yönelik yapılan araştırma sonuçlarına göre öğrencilerin öz-yeterlik algılarının yüksek düzeyde olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.

Öğrencilerin konuşma kaygılarına ilişkin puan ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre ölçeğin toplamında ve alt boyutlarında anlamlı farklılık oluşturmadığı ancak kız öğrencilerin erkek öğrencilere oranla daha yüksek kaygı düzeyine sahip oldukları belirlenmiştir. Baki ve Karakuş (2014) tarafından yapılan araştırma sonuçlarında bu çalışmayla uyumlu olarak cinsiyet değişkeninin öğrencilerin konuşma kaygıları üzerinde anlamlı farklılık oluşturmadığı tespit edilmiştir. Yine Sevim (2012), Özkan ve Kınay (2015), Sallabaş (2012) Gedik (2015) tarafından öğretmen adaylarına yönelik yapılan çalışmalarda da benzer sonuçlar elde edilmiştir. Ancak alan yazında cinsiyetin konuşma kaygısı üzerinde anlamlı farklılık oluşturduğuna yönelik çalışmalar da yer almaktadır. Baki ve Kahveci (2017) tarafından öğretmen adaylarına yönelik yapılan araştırma bulgularında kız öğrencilerin erkek öğrencilere oranla daha yüksek konuşma kaygısı yaşadıkları saptanmıştır. Katrancı ve Kuşdemir (2015), Sevim ve Gedik (2015), Arslan (2018a) tarafından yapılan çalışmalarda cinsiyetin konuşma kaygısı üzerinde belirleyici olduğu görülmüştür. Cinsiyet değişkenine yönelik yapılan çalışmalarda elde edilen bulguların ağırlıklı olarak kız öğrencilerin lehine olmak üzere (Arslan, 2018a; Katrancı & Kuşdemir, 2015; Suroğlu Sofu, 2012) belirlendiği görülmektedir.

Öğrencilerin genel öz-yeterlik algılarına ilişkin puan ortalamalarının cinsiyet değişkeni açısından sadece ısrar alt boyutunda kız öğrenciler lehine anlamlı farklılık gösterdiği, diğer alt boyutlar ve toplam puanda anlamlı farklılık bulunmadığı belirlenmiştir. Toplam puan açısından değerlendirildiğinde kız öğrencilerin daha yüksek öz-yeterliğe sahip oldukları görülmektedir. Arslan (2018a, 2018b), Koç ve Arslan (2017) tarafından farklı öğrenim kademelerinde yapılan çalışmalarda cinsiyet değişkeninin öğrencilerin öz-yeterlikleri üzerinde belirleyici farklılık oluşturduğu tespit edilmiştir. Ancak alan yazında farklı sonuçlar elde edilen çalışmalar da yer almaktadır. Yenice (2012) tarafından yapılan araştırma sonuçlarında cinsiyet değişkeni açısından öğrencilerin öz-yeterlik algılarında anlamlı farklılık bulunmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Taşkın ve Hacıömeroğlu (2010), Akkuzu ve Akçay (2012) İkiz ve Yörük (2013) tarafından yapılan çalışmalarda da benzer sonuçlara ulaşılmış ve anlamlı farklılık görülmemiştir.

SHMYO öğrencilerinin konuşma kaygılarının öğretim türü değişkenine göre ölçeğin toplam puanında, konuşma odaklı ve çevre odaklı kaygı alt boyutlarında anlamlı olarak farklılaştığı konuşma

psikolojisi alt boyutunda ise farklılık göstermediği tespit edilmiştir. Öğrencilerin öz-yeterlik algılarının ise ölçeğin toplamında ve alt boyutlarında anlamlı farklılık oluşturmadığı belirlenmiştir.

SHMYO’da öğrenim gören öğrencilerin ekonomik durum değişkeni açısından konuşma kaygısı ölçeğinin toplam ve alt boyutlarında anlamlı farklılık gösterdiği; genel öz-yeterlikleri ise ölçeğin toplam ve yılmama alt boyutunda anlamlı farklılık gösterirken, başlama ve ısrar alt boyutlarında anlamlı farklılık göstermediği saptanmıştır. Anlamlı farklılığın hangi gruptan olduğunun belirlenmesi amacıyla yapılan LSD testi sonucuna göre; konuşma kaygısı ölçeğinin toplam puanında “İyi-Orta” ve “İyi ve Düşük” arasında iyi lehine; konuşma odaklı kaygı alt boyutunda “İyi-Orta” arasında iyi lehine; çevre odaklı kaygı alt boyutunda “Çok iyi-Orta”, “Çok iyi-Düşük”, “İyi-Orta” ve “İyi-Düşük” arasında ekonomik durumu daha iyi olan gruplar lehine; konuşma psikolojisi alt boyutunda “Çok iyi-Düşük”, “İyi-Düşük” ve “Düşük-Orta” arasında yine ekonomik durumu iyi olan gruplar lehine olduğu belirlenmiştir. Tüm gruplar arasında farklılığın olduğu ekonomik durumu arttıkça konuşma kaygısının azaldığı görülmüştür. Suroğlu Sofu’nun (2012) elde ettiği bulgularda ekonomik durumu iyi olan öğrencilerin düşük olan öğrencilere oranla daha yüksek konuşma kaygısına sahip oldukları tespit edilmiştir. Yıldırım’ın (2015) yaptığı araştırmada da ekonomik durumun konuşma kaygısı üzerinde etkili olduğu belirlenmiştir. Gedik (2015) tarafından yapılan çalışmada ekonomik durumun öğrencilerin konuşma kaygıları üzerinde etkili olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Genel öz-yeterlik algılarına ilişkin puan ortalamalarının ise ölçeğin toplam puanında “Çok iyi-Düşük”, “İyi-Düşük” arasında çok iyi ve iyi lehine; “Çok iyi-Orta”, “Çok iyi-Düşük”, “İyi-Orta” ve “İyi-Düşük” arasında ekonomik durumu daha iyi olan gruplar lehine anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir. Ölçek alt boyutları ve toplam puanlara bakıldığında en yüksek öz-yeterlik puanına ekonomik durumu çok iyi olan grubun, en düşük öz-yeterlik puanına ise ekonomik durumu düşük olan grubun sahip olduğu görülmektedir. Öğrencilerin öz-yeterlik algılarının ekonomik durumu yükseldikçe arttığı ve azaldıkça düştüğü belirlenmiştir. İkiz ve Yörük’ün (2013) üniversite düzeyinde yaptığı araştırmadan elde edilen bulgulara göre ailenin ekonomik durumunun öğrencilerin öz-yeterlik algıları üzerinde anlamlı farklılık oluşturduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Öğrencilerin ikamet yeri değişkenine göre konuşma kaygılarına ilişkin puan ortalamaları ölçeğin toplamında ve alt boyutlarında anlamlı farklılık gösterirken genel öz-yeterlik algılarına ilişkin puanlarının anlamlı farklılık göstermediği belirlenmiştir. Öğrencilerin konuşma kaygılarının toplam puanda, konuşmacı odaklı kaygı ve çevre odaklı kaygı alt boyutlarında “Köy-Şehir” ve “Şehir-Büyükşehir” arasında şehir lehine; konuşma psikolojisi alt boyutunda ise “Şehir-Büyükşehir” arasında şehir lehine anlamlı farklılık oluşturduğu saptanmıştır. Toplam puan açısından değerlendirildiğinde konuşma kaygısı en düşük olan öğrencilerin şehirde, en yüksek olan öğrencilerin ise büyükşehirde ikamet ettikleri; genel öz-yeterlik algılarında ise en yüksek puan ortalamasına ilçede yaşayan öğrencilerin en düşük öz-yeterlik algısına ise köyde yaşayan öğrencilerin sahip oldukları tespit edilmiştir. Kavruk ve Deniz (2015) tarafından yapılan çalışmada da bu çalışmayla uyumlu olarak ikamet edilen yer değişkenine göre öğrencilerin konuşma kaygılarında anlamlı farklılık olduğu saptanmıştır. Sallabaş’ın (2012) çalışmasında da ikamet yerinin anlamlı farklılık oluşturduğu görülmüştür. İkiz ve Yörük (2013) tarafından yapılan çalışmadan elde edilen bulgular incelendiğinde öğrencilerin ikamet ettikleri yer değişkeni açısından öz-yeterlik algılarına ilişkin puan ortalamalarının anlamlı düzeyde farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Sezer, İşgör, Özpolat ve Sezer’in (2006) çalışmasında da benzer sonuçlara

ulaşmıştır. Öğrencilerin ikamet ettikleri yerin sosyal olanakları ve bireyi geliştirme için sunduğu avantajlar açısından oldukça büyük bir önemi bulunmaktadır.

SHMYO öğrencilerinin konuşma kaygı düzeylerinin branş değişkenine göre ölçeğin toplamında ve tüm alt boyutlarında anlamlı olarak farklılaştığı tespit edilmiştir. Farklılığın belirlenmesi amacıyla yapılan LSD analizine göre toplam puanda ve çevre odaklı kaygı alt boyutunda “Ağız Dış Sağlık-Yaşlı Bakımı”, “Ameliyathane-Yaşlı Bakımı”, “Çocuk Gelişimi-Yaşlı Bakımı”, “Dış Protez-Yaşlı Bakımı”, “Odyometri-Yaşlı Bakımı” arasında yaşlı bakımı lehine, “Odyometri-Tıbbi Laboratuvar” arasında odyometri aleyhine; konuşmacı odaklı kaygı alt boyutunda “Ameliyathane-Yaşlı Bakımı”, “Çocuk Gelişimi-Yaşlı Bakımı”, “Dış Protez-Yaşlı Bakımı”, “Odyometri-Yaşlı Bakımı” arasında yaşlı bakımı lehine; konuşma psikolojisi alt boyutunda “Ağız Dış Sağlık-Yaşlı Bakımı”, “Ameliyathane-Yaşlı Bakımı”, “Çocuk Gelişimi-Yaşlı Bakımı”, “Dış Protez-Yaşlı Bakımı”, “Odyometri-Yaşlı Bakımı” arasında yaşlı bakımı lehine, “Odyometri-Ameliyathane” “Odyometri-Eczane Hizmetleri” “Odyometri-Tıbbi Görüntüleme” “Odyometri-Tıbbi Laboratuvar” arasında odyometri aleyhine anlamlı farklılık belirlenmiştir. Toplam puan açısından değerlendirildiğinde; konuşma kaygısı en yüksek olan grubun odyometri en düşük olan grubun ise yaşlı bakımı olduğu görülmektedir. Özkan ve Kınay (2015) tarafından üniversite öğrencileri üzerinde yaptığı araştırmadan elde edilen bulgulara göre öğrencilerin konuşma kaygıları bu çalışmayla uyumlu olarak branş değişkeni açısından anlamlı şekilde farklılık göstermektedir. Katrancı ve Kuşdemir’in (2015) üniversite öğrencilerine yönelik yaptığı çalışma sonuçları incelendiğinde öğrencilerin eğitim aldıkları branşa göre konuşma kaygı düzeylerinde farklılık olduğu belirlenmiştir. Alanyazında konuşma kaygısı üzerinde branşın anlamlı derecede etkisinin belirlenemediği çalışmalar da yer almaktadır. Sevim (2014), Suroğlu Sofu (2012), Temiz (2015) tarafından yapılan çalışmalarda ise öğrenim görülen branşın öğrencilerin konuşma kaygıları üzerinde belirleyici derecede anlamlı farklılık oluşturmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

SHMYO’da öğrenim görmekte olan öğrencilerin genel öz-yeterlik algılarının ölçeğin toplamında ve yılmama alt boyutunda anlamlı farklılık göstermediği başlama ve konuşma psikolojisi alt boyutlarında anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Anlamlı farklılığın görüldüğü grupların belirlenmesi için yapılan LSD testi sonucuna göre “Odyometri-Yaşlı Bakımı”, “Eczane Hizmetleri-Yaşlı Bakımı” arasında yaşlı bakımı lehine; ısrar alt boyutunda “Çocuk Gelişimi-Yaşlı Bakımı”, Tıbbi Laboratuvar-Yaşlı Bakımı” arasında yaşlı bakımı aleyhine, “Çocuk Gelişimi-Tıbbi Görüntüleme”, Tıbbi Laboratuvar-Tıbbi Görüntüleme” arasında tıbbi görüntüleme aleyhine anlamlı farklılık olduğu belirlenmiştir. Toplam puan açısından bakıldığında en yüksek öz-yeterlik puan ortalamasına tıbbi laboratuvar bölümünde öğrenim gören öğrencilerin en düşük öz-yeterlik algısına ise tıbbi görüntüleme bölümünde öğrenim gören öğrencilerin sahip oldukları görülmektedir. Gençtürk ve Memiş’in (2010) yaptıkları çalışma sonuçlarında bu çalışmayla paralel olarak öğrencilerin öz-yeterlik algıları üzerinde branş değişkeninin anlamlı farklılık oluşturduğu sonucuna ulaşılmıştır. Saracaloğlu ve Yenice (2009) tarafından yapılan araştırma sonuçlarında da öğrencilerin öz-yeterlik algılarına ilişkin puan ortalamalarında branş değişkeni açısından anlamlı farklılık tespit edilmiştir.

Öğrencilerin konuşma kaygısı ölçeğinden aldıkları puan ortalamaları ile öz-yeterlik ölçeğinden aldıkları puan ortalamaları arasında negatif yönde orta düzeyde bir ilişkinin olduğu görülmektedir. Konuşma kaygısı ölçeğinin konuşma odaklı kaygı alt boyutunun genel öz-yeterlik ölçeğinin başlama yılmama ve ısrar alt boyutları ile orta düzeyde, toplam puanı ile yüksek düzeyde negatif yönde bir

ilişkisinin olduğu; çevre odaklı kaygı alt boyutunun genel öz-yeterlik ölçeğinin başlama, yılmama alt boyutları ve toplam puanı ile orta düzeyde, ısrar alt boyutu ile düşük düzeyde negatif yönde bir ilişkisinin olduğu; konuşma psikolojisi alt boyutunun genel öz-yeterlik ölçeğinin başlama ve yılmama alt boyutları ile yüksek düzeyde, toplam puanı ile orta düzeyde, ısrar alt boyutu ile düşük düzeyde negatif yönde bir ilişkisinin olduğu; konuşma kaygısı ölçeğinin toplam puanında ise genel öz-yeterlik ölçeğinin yılmama, ısrar alt boyutları ve toplam puanı ile orta düzeyde, başlama alt boyutu ile yüksek düzeyde negatif yönde bir ilişkisinin olduğu belirlenmiştir. Konuşma kaygısı ölçeği ile genel öz-yeterlik ölçeğinden elde edilen puanlar arasında negatif yönde ve toplam puanlar açısından orta düzeyde bir ilişkinin belirlenmiş olması öğrencilerin öz-yeterlik düzeyleri yükseldikçe sosyal kaygı düzeylerinin azaldığı şeklinde yorumlanabilir. Arslan (2018a) tarafından ortaokul düzeyindeki öğrenciler üzerinde yapılan çalışma bulgularına göre öğrencilerin konuşma kaygıları ve öz-yeterlik algıları arasında bu çalışmayla uyumlu olarak orta düzeyde negatif yönde bir ilişkinin olduğu tespit edilmiştir. Koç ve Arslan'ın (2017) yaptıkları araştırma sonuçlarında öğrencilerin öz-yeterlik algıları ile okuma stratejileri biliş üstü farkındalıkları arasında pozitif yönde bir ilişkinin olduğu saptanmıştır. Bu doğrultuda öz-yeterliğin olumsuz etkenlerle ilişkisine bakıldığında ağırlıklı olarak negatif, olumlu etkenlerle ilişkisine bakıldığında pozitif yönde bir ilişkisinin olduğu sonucuna ulaşılmaktadır. Bireyin öz-yeterlik algısı yükseldikçe olumsuz duygu ve durumlarla baş edebilmesinin de kolaylaşacağı şeklinde değerlendirme yapılabilir. Ayrıca öz-yeterliğin yüksek olması diğer olumlu duygu ve durumları da olumlu anlamda desteklemektedir.

Bireyin çevresiyle kurduğu iletişimin daha çok konuşma ağırlıklı olduğu ve konuşmaya yönelik yaşadığı olumsuz durumların da hem ilişkilerini hem iletişimini hem de iş yaşantısını olumsuz etkilediği belirtilmektedir. Konuşma kaygısı her düzeyde ve yaşta görülebilen olumsuz bir durumdur. Bu kaygıyı yaşayan öğrencilerin bu sorunlarının çözümü için her kademedeki eğitim kurumunda topluluk önünde konuşma kaygısını azaltabilmeleri için deneyim yaşamaları sağlanmalıdır. Bireyin sosyal ortamlarda çevreyle iletişim kurması (Gedik, 2015) grup çalışmaları yapması vb. tedbirler alınmalıdır. Konuşma kaygısı yaşaya bireylerin topluluk önünde konuşma yapmadan önce konuşacakları konu ve ortam ile ilgili bilgi sahibi olmaları ve bu yönde gerekli hazırlıkları yapmalarının yaşadıkları kaygı düzeyinin azaltılması yönünde etkili olacağı ifade edilmektedir (Özdemir, 2018). Öğrencilerin konuşmaya yönelik kaygı düzeylerinin azaltılması ve kontrol altına alınması, akademik başarısı için oldukça önemlidir. Öğrencilere öncelikle küçük topluluklar önünde konuşma yaptırmanın ve küçük gruplarda görev vermenin de önemli olduğu belirtilmektedir (Özkan & Kınay, 2015). Öğretmenlerin bu konuda öğrencilere yardımcı olması ve başarabilecekleri yani kendilerini aşırı kaygılı hissetmeyecekleri ortamda onlara görev vermelerinin onlarda başarılı olma duygusunu yaşamalarını sağlayacağı düşünülmektedir. Başarı duygusunu yaşayan öğrenci bir sonraki adımda daha az tedirgin olacaktır.

Bireylerde öz-yeterlik algısının yüksek düzeyde olmasının gösterecekleri performans üzerinde olumlu etkileri yapılan pek çok çalışma ile desteklenmektedir (Akkuzu & Akçay, 2012; Arslan, 2018a, 2018b; Koç ve Arslan, 2017). Bu doğrultuda öğrencilerin öz-yeterlik algılarını destekleyeceği farklı etkinliklerin okullarda öğretmenlerince yaptırılması gerekmektedir. Öğrencinin kendi yapabileceklerinin farkına varması sağlanmalıdır. Bu anlamda öncelikle basit görevler vererek kademe kademe başarıma duygusunu yaşaması ve kendine inanmasının sağlanması gerekmektedir. Bilişüstü becerilerin farklı kaygı durumları ile ilişkisini araştıran çalışmalar yapılabilir. Konuşma kaygısı ilişkisini

belirlemek amacıyla farklı eğitim kademelerinde, farklı değişkenlerle de araştırmaların yapılmasının ilgili alanyazına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Akgün, Ö. E. (2008). Bilgisayar öz-yeterlik algısı. D. Deryakulu (Ed.). *Bilişim teknolojileri eğitiminde sosyo-psikolojik değişkenler* içinde (ss. 1-32). Ankara: Maya Akademi.
- Akgün, F. (2013). Preservice teachers' web pedagogical content knowledge and relationship between teachers' perceptions of self-efficacy. *Trakya University Journal of Education*, 3(1), 48-58.
- Akkuzu, N., & Akçay, H. (2012). Kimya öğretmen adaylarının öz yeterlik inançlarının farklı değişkenler açısından incelenmesi (Dokuz Eylül Üniversitesi örneği). *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 12, 2195-2216.
- Altıntaş, E., & Kaya, H. (2012). Fen bilgisi öğretmen adaylarının drama yöntemiyle fen ve teknoloji dersinin işlenmesine yönelik öz-yeterlik ve tutumları. *Erciyes Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Fen Bilimleri Dergisi*, 28(4), 287-295.
- Arastaman, G. (2013). Eğitim ve fen edebiyat fakültesi öğrencilerinin öz-yeterlik inançları ve öğretmenlik mesleğine karşı tutumlarının incelenmesi. *Abi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(2), 205-207.
- Arslan, A. (2012). İlköğretim öğrencilerinin öz yeterlik inancı kaynaklarının öğrenme ve performansla ilgili öz yeterlik inancını yordama gücü. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 12(3), 1907-1920.
- Arslan, A. (2017a). Ortaokul öğrencilerinin okuma kaygıları ve akademik özyeterlik inançlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *e-Kafkas Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 4(3), 30-44.
- Arslan, A. (2017b). Ortaokul öğrencilerinin dinleme kaygıları ve akademik özyeterlik inançlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *International e-Journal of Educational Studies (IEJES)*, 1(1), 12-31.
- Arslan, A. (2018a). Ortaokul öğrencilerinin konuşma kaygıları ve akademik öz-yeterlik inançlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *International e-Journal of Educational Studies (IEJES)*, 2(1), 26-43. DOI: [10.31458/iej.399014](https://doi.org/10.31458/iej.399014)
- Arslan, A. (2018b). Ortaokul öğrencilerinin yazma kaygıları ve akademik özyeterlik inançlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(3), 1286-1312.
- Aydın, S. (2014). Öğretmen adaylarının başarı amaç yönelimleri ve akademik öz-yeterliklerinin yapısal eşitlik modeliyle incelenmesi. *Electronic Turkish Studies*, 9(2), 221-230.
- Baki, Y., & Kahveci, G. (2017). Türkçe öğretmeni adaylarının konuşma kaygılarının etkili konuşma becerileri üzerindeki etkisi: bir yapısal eşitlik modellemesi. *Electronic Turkish Studies*, 12(4), 47-70.
- Baki, Y., & Karakuş, N. (2014). A research on speech of prospective Turkish teacher. *The Anthropologist*, 21, 271-276.
- Bandura, A. (1977). Self-efficacy: Toward a unifying theory of behavioral change. *Psychological Review*, 84, 191-215.
- Bandura, A. (1986). *Social foundations of thought and action: A social cognitive theory*. Englewood Cliffs, NJ, US: Prentice-Hall, Inc.
- Bandura, A. (1994). Self-efficacy. V. S. Ramachandran (Ed.). In *Encyclopedia of human behavior* (Vol. 4, pp. 71-81). New York: Academic Press

- Bandura, A. (1995). *Self-efficacy in changing societies*. Cambridge University Press.
- Bandura, A. (1997). *Self-efficacy: The exercise of control*. New York: Freeman.
- Berk, R. R. (2014). *Altı, yedi ve sekizinci sınıf öğrencilerinin yazma kaygı ve eğilimlerinin karşılaştırılması*. Yayınlanmamış Yüksek lisans Tezi. Niğde Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Niğde.
- Boylu, E. & Çangal, Ö. (2015). Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen Bosna-Hersekli öğrencilerin konuşma kaygılarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*, 4(1), 349-368.
- Burkovik, Y. (2009). *Kaygılanacak ne var*. İstanbul: Timaş Yayınları.
- Demir, T. & Melanlıoğlu, D. (2014). Speaking anxiety scale for secondary school education students: validity and reliability study. *Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 47(1), 103-124.
- Demirel, Ö. (1999). *Türkçe öğretimi*. Ankara. Pegem Akademi Yayınları.
- Demirel, Ö. (2010). *Eğitim sözlüğü*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Gedik, M. (2015). Sürt örnekleminde ortaöğretim öğrencilerinin konuşma kaygılarının incelenmesi. *Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 13, 77-93.
- Gülmez, T. (2015). *Fen bilgisi öğretmen adaylarının internet öz-yeterlik düzeyleri ile bilgi okuryazarlık öz-yeterlikleri arasındaki ilişki*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Kahramanmaraş.
- Gençtürk, A., & Memiş, A. (2010). İlköğretim okulu öğretmenlerinin öz-yeterlik algıları ve iş doyumlarının demografik faktörler açısından incelenmesi. *İlköğretim Online*, 9(3), 1037-1054.
- Güneş F. (2007). *Türkçe öğretimi ve zihinsel yapılandırma*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Henson, R. K. (2001). Teacher self-efficacy: substantive implications and measurement dilemmas. *Annual Meeting of the Educational Research Exchange*, 24. <https://doi.org/10.1007/s13398-014-0173-7>.
- İkiz, F. E., & Yörük, C. (2013). Öğretmen adaylarının öz-yeterlik düzeyleri ile aile işlevlerinin incelenmesi. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(1), 228-248.
- Kardaş, M. N. (2015). İkinci dili Türkçe olan çok dilli Türkçe öğretmeni adaylarının Türkçe konuşma kaygıları ve bu kaygılarının bazı değişkenlerle ilişkisi. *Turkish Studies International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 10, 541-556.
- Katranç, M., & Kuşdemir, Y. (2015). Öğretmen adaylarının konuşma kaygılarının incelenmesi: sözlü anlatım dersine yönelik bir uygulama. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24, 415-445.
- Kavruk, H., & Deniz, E. (2015). Ortaokul öğrencilerinin konuşma kaygıları (Samsun ili örneği). *Dil ve Edebiyat Eğitimi Dergisi*, 3(15), 63.
- Koç, C., & Arslan, A. (2015). Ortaokul öğrencilerinin başarı yönelimlerinin ve okuma stratejileri bilişüstü farkındalıklarının incelenmesi. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi= Pegem Journal of Education and Instruction*, 5(5), 485. DOI: 1.14527/pegegog.2015.027
- Kurudayıoğlu, M. (2003). Konuşma eğitimi ve konuşma becerisini geliştirmeye yönelik etkinlikler. *Türklük Bilimi Araştırmaları Türkçenin Öğretimi Özel Sayısı*, 13, 267-309.
- Maden, S., Dincel, Ö., & Maden, A. (2015). Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenlerin yazma kaygıları. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 4 (2), 748-769.
- Morgan, C. T. (1998). *Psikolojiye giriş*. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Psikoloji Bölümü Yayınları.

- Özbay, M. (2009). *Anlama teknikleri II dinleme eğitimi*. Ankara: Öncü Kitap.
- Özdal, F. & Aral, N. (2005). Baba yoksunu olan ve anne-babası ile yaşayan çocukların kaygı düzeylerinin incelenmesi. *Gazi Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(2), 255-267.
- Özdemir, E. (2000). *Güzel ve etkili konuşma sanatı* (6. Basım). İstanbul: Remzi Kitapevi.
- Özdemir, E. (2013). *Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenlerin konuşma kaygılarının kaynakları*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Özdemir, S. (2018). Türkçe öğretmeni adaylarının konuşma kaygısını gidermede hazırlıklı konuşmaların rolü. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18 (1), 361-374.
- Özkan, E., & Kınay, İ. (2015). Öğretmen adaylarının konuşma kaygılarının incelenmesi (Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi örneği). *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*, 4(3), 1290-1301.
- Pajares, F. (2002). *Overview of social cognitive theory and of self-efficacy*. 04 Şubat 2019 tarihinde <http://www.emory.edu/education/mfp/eff.html> adresinden alınmıştır.
- Recepoglu, S. (2017). *Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının mesleki öz-yeterlik algıları ile öğretmenlik mesleğine yönelik motivasyonları arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Kastamonu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kastamonu.
- Rector, N. A., Bourdeau, D., Kitchen, K., & Joseph-Massiah, L. (2008). *Anxiety disorders: an information guide*. Canada: Centre for Addiction and Mental Health.
- Sallabaş, M. E. (2012). Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenlerin konuşma kaygılarının değerlendirilmesi. *Turkish Studies*, 7(3), 2199-2218. DOI: 10.7827/TurkishStudies.3481
- Saracaloğlu, A. S., & Yenice, N. (2009). Investigating the self-efficacy beliefs of science and elementary teachers with respect to some variables. *Journal of Theory & Practice in Education (JTPE)*, 5(2), 244-260.
- Scovel, T. (1991). The effect of affect on foreign language learning: A review of the anxiety research. E. K. Horwitz and D. J. Young, (EDS.). In *language anxiety: from theory and research to classroom implications*. Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice Hall.
- Sevim, O. (2012). Öğretmen adaylarına yönelik konuşma kaygısı ölçeği. *Turkish Studies- International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 7(2), 927-937.
- Sevim, O. (2014). Yabancı uyruklu öğrencilerin Türkçe konuşma kaygılarının bazı değişkenler açısından incelenmesi. *EKEV Akademi Dergisi*, 60(60), 389-402.
- Sevim, O., & Gedik, M. (2014) Ortaöğretim öğrencilerinin konuşma kaygılarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *A. Ü. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi [TAED]*, 52, 379-393.
- Sezer, F., İşgör, S. Y., Özpolat, A. R., & Sezer, M. (2006). Lise öğrencilerinin öz-yeterlik düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*. 13, 129-137.
- Sherer, M., Maddux, J. E., Mercandante, B., Prentice-Dunn, S., Jacobs, B., & Rogers, R. W. (1982). The self-efficacy scale: Construction and validation. *Psychological reports*, 51(2), 663-671.
- Sönmez, V., & Alacapınar, F. G. (2011). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (1. Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Suroğlu Sofu, M. (2012). *Öğretmen adaylarının konuşma kaygıları*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.
- Taş, Y. (2006). *Kaygı nedir?* Bilkent Üniversitesi Öğrenci Gelişim ve Danışma Merkezi. 04 Şubat 2019 tarihinde http://www.pdgm.bilkent.edu.tr/sinav_kaygisi.html adresinden alınmıştır.

- Taşkın, Ş. H., & Hacıömeroğlu, G. (2010). Öğretmen özyeterlik inanç ölçeğinin Türkçeye uyarlanması ve sınıf öğretmeni adaylarının özyeterlik inançları. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 27, 62-75.
- Temiz, E. (2015). Pedagojik formasyon alan öğretmen adaylarının konuşma kaygıları. *Journal of Turkish Studies*, 10(3), 985-985
- Türk Dil Kurumu (2005). *Türkçe sözlük*. Ankara: TDK.
- Uçar, F. (2004). Streste zihnin rolü ve strese bağlı zihinsel/ruhsal hastalıklar. *Türk Psikoloji Bülteni*, 10 (34-35), 85-102.
- Viau, R. (2015). *Okulda motivasyon. Okulda güdülenme ve güdülenmeyi öğrenme*. (Çev. Y. Budak). Ankara. Anı yayıncılık.
- Vural, B. (2004). *Toplum önünde etkili ve başarılı konuşma*. İstanbul: Hayat Yayıncılık.
- Woolfolk, A. E., & Hoy, W. K. (1990). Prospective teachers' sense of efficacy and beliefs about control. *Journal of educational Psychology*, 82(1), 81-91.
- Yaman, H., & Suroğlu Sofu, M. (2013). Öğretmen adaylarına yönelik konuşma kaygısı ölçeğinin geliştirilmesi. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 17(3), 41-51.
- Yenice, N. (2012). Öğretmen adaylarının öz-yeterlik düzeyleri ile problem çözme becerilerinin incelenmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 39(39), 36-58.
- Yıldırım, G. (2015). *Ortaokul öğrencilerinin konuşma kaygıları*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uşak.
- Yıldırım, F., & İlhan, İ. Ö. (2010). Genel öz yeterlilik ölçeği Türkçe formunun geçerlilik ve güvenilirlik çalışması. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 21(4), 301-308.
- Zimmerman, B. J. (1995). Self-efficacy and educational development. Bandura, A. (Ed.). (1995). *Self-efficacy in changing societies*, Cambridge university press 202-231.